

1. april 2020

XM 2020/18

BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

XM 2020/18: Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx om ændring af landstingsforordning om civile foranstaltninger mod smitsomme sygdomme. (Udvidelse af foranstaltninger til at forebygge og inddæmme smitte samt sikring af kapacitetsmæssige ressourcer m.v.)

Afgivet til forslaget 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut, formand
Inatsisartutmedlem Sofia Geisler, Inuit Ataatigiit, næstformand
Inatsisartutmedlem Aleqa Hammond, Nunatta Qitornai
Inatsisartutmedlem Anna Wangenheim, Demokraterne
Inatsisartutmedlem Stine Egede, Inuit Ataatigiit

1. Om forslaget og dets baggrund

Tiltag mod indførsel og spredning af farlige smitsomme sygdomme er reguleret i landstingsforordningen om civile foranstaltninger mod smitsomme sygdomme¹.

Det følger af landstingsforordningen, at der er nedsat en epidemikommission, som bl.a. består af politimesteren og landslægen. Også kommunerne er repræsenteret i epidemikommissionen.

¹ Landstingsforordning nr. 20 af 12. november 2001, som ændret ved Inatsisartutlov nr. 18 af 27. november 2018.

Landstingsforordningen giver epidemikommisionen kompetence til at iværksætte en række tiltag mod indførsel og spredning af farlige smitsomme sygdomme, herunder Corona².

De tiltag, som landstingsforordningen giver epidemikommisionen kompetencen til at iværksætte, omfatter blandt andet følgende:

- Epidemikommisionen kan påbyde, at enhver, som må antages at være smittet, skal lade sig undersøge af en læge og om nødvendigt lade sig indlægge til observation på et sygehus.
- Epidemikommisionen kan påbyde, at enhver, som må antages at være smittet, skal lade sig isolere eller om nødvendigt indlægge på sygehus.
- Epidemikommisionen kan påbyde, at enhver, som ankommer her til landet, skal lade sig undersøge af en læge og om nødvendigt lade sig indlægge til observation på et sygehus.
- Epidemikommisionen kan påbyde, at et område, hvor sygdommen optræder, skal isoleres.
- Epidemikommisionen kan forbyde, at der afholdes offentlige møder i et område, hvor sygdommen optræder.
- Epidemikommisionen kan forbyde, at personer, som er smittet anvender offentlige transportmidler.
- Epidemikommisionen kan påbyde, at f.eks. befordringsmidler og bygninger desinficeres.

Det foreliggende forslag til Inatsisartutlov om ændring af landstingsforordningen giver Naalakkersuisut mulighed for på en række områder at supplere og udvide de redskaber, myndighederne kan tage i anvendelse med henblik på at bekæmpe spredning af farlige smitsomme sygdomme.

Forslaget har baggrund i den corona-epidemi, som med stor hast har bredt sig i store dele af verden, og som nu også har nået Grønland.

² Corona-virus er ved bekendtgørelse nr. 3 af 2. marts 2020 blevet føjet til listen over de sygdomme, som er omfattet.

Lovudvalget har noteret sig, at lovforslaget – med få afvigelser – svarer til den ændring af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme, som Folketinget vedtog omkring midten af marts i år.

For en gennemgang af lovforslagets væsentligste elementer henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Generelt kan bemærkes, at lovforslaget giver bemyndigelse til fastsættelse af bestemmelser, som hjemler vidtgående indgreb, herunder også i form af begrænsninger i grundlæggende rettigheder, hvilket skal ses i lyset af den trussel som corona-virussen udgør i forhold landets borgere og sundhedsvæsenet.

Trusselsbilledet ændrer sig i stor hast, og det er af afgørende betydning, at vi på forhånd sikrer os det retsgrundlag, som vi *kan* få brug for, *hvis* situationen udvikler sig med samme alvor, som vi har set i andre lande.

De konkrete indgreb, som myndighederne vil kunne foretage på grundlag af loven eller bekendtgørelser, som Naalakkersuisut udsteder i medfør heraf, må imidlertid aldrig være mere indgribende end den konkrete situation tilsiger. Dette følger af forvaltningsrettens almindelige regler, og (for visse indgrebs vedkommende) af Den Europæiske menneskerettighedskonventions bestemmelser.

Under hensyn til de vidtgående bemyndigelser (og den hast hvormed forslaget er udarbejdet og behandles) indeholder forslaget desuden en bestemmelse om, at landstingsforordningen (inklusive ændringsloven) bortfalder den 31. december 2021. Naalakkersuisut vil som følge heraf skulle fremsætte forslag til en ny Inatsisartutlov om civile foranstaltninger mod smitsomme sygdomme senest til EM 2021.

Hvis corona-krisen viser sig at være overstået tidligere, vil Naalakkersuisut til enhver tid kunne sætte den gældende lov ”på stand by” ved at vedtage en bekendtgørelse, som fjerner corona fra listen over de sygdomme, som er omfattet af loven – ligesom Naalakkersuisut naturligvis til enhver tid vil kunne ophæve de bekendtgørelser, som Naalakkersuisut har udstedt med hjemmel i loven.

2. Høring og supplerende høringssvar

Lovudvalget har noteret sig, at lovforslaget har været i høring hos en række i lovforslagets bemærkninger nærmere angivne høringsparter fra 24. marts kl. 15.00 til 25. marts kl. 08.00. Lovforslaget har derimod ikke været i offentlig høring. Såvel dette forhold som den ultra-korte høringsfrist må antages at have baggrund i den foreliggende, helt ekstraordinære

situation, som har nødvendiggjort en øjeblikkelig revision af den gældende landstingsforordning. Lovforslaget har således karakter af hastelovgivning.

Inatsisartut har efterfølgende modtaget 2 hørings svar / tilkendegivelser fra henholdsvis Grønlands Råd for Menneskerettigheder og interesseorganisationerne IMAK, AK, PPK, NPK og SIK.

IMAK, AK, PPK, NPK og SIK har ingen indvendinger mod lovforslaget, som skal ses i lyset af den helt særlige situation, som coronavirusen har skabt. Dog finder organisationerne, at landstingsforordningen bør ophæves tidligere, end der lægges op til i lovforslaget. Ændringsloven giver hjemmel til tiltag, som vil indskrænke borgernes rettigheder betydeligt, og sådanne hjemler bør ikke opretholdes længere end absolut nødvendigt.

Rådet for Grønlands Menneskerettigheder angiver at være fuldt ud forstående for lovforslagets udgangspunkt, som er beskyttelse af borgernes sundhed og ret til livet.

Rådet ser det imidlertid i en situation som den foreliggende som sin opgave at minde om, at en række af de foreslåede stramninger indskrænker rettigheder, som under normale omstændigheder aldrig bør indskrænkes. Det gælder f.eks. retten til fri bevægelighed og retten til at forsamles.

Rådet opfordrer derfor til, at der kun indføres indskrænkninger i borgernes menneskerettigheder på baggrund af sundhedsfaglig vurdering.

Samtidig opfordrer rådet til, at disse stramninger straks ophæves, når det er sundhedsfagligt forsvarligt.

Endelig opfordrer rådet til, at såvel loven som bekendtgørelser udstedt i medfør af loven udformes på en måde, så det fremstår klart, hvad der gives hjemmel til. Hverken befolkningen eller myndighederne, herunder politiet, må være i tvivl om, hvordan loven skal tolkes.

Hvad særligt angår lovforslagets affattelse af § 6, stk. 2, er det rådets klare opfattelse, at bestemmelsen giver hjemmel til indtrængen i boliger uden retskendelse. Boligens ukrænkelighed er en grundlovssikret ret (jf. § 72 i Grundloven), og rådet opfordrer derfor til særlig varsomhed i forhold til denne bestemmelse. Rådet stiller sig samtidig uforstående overfor, at netop denne bestemmelse ikke omtales i de almindelige bemærkninger gennemgang af forslagens hovedpunkter.

Øvrige afgivne hørings svar er refereret i afsnit 8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Lovudvalget har herunder særligt noteret sig, at lovforslaget ikke giver Epidemikommissionen anledning til (generelle) bemærkninger, og at heller ikke Justitsministeriet og Grønlands Politi har haft bemærkninger til lovforslaget.

3. Lovudvalgets overvejelser

3.1. Lovforslagets affattelse af § 6, stk. 2 – adgang til private hjem uden retskendelse

§ 6, stk. 1, bemyndiger Naalakkersuisut til at fastsætte regler om forbud mod arrangementer og forsamlinger m.v.

Det er i bemærkningerne til bestemmelsen forudsat, at begrænsninger i borgernes deltagelse i forsamlinger og begivenheder mv. alene vil blive fastsat i det omfang og i den tidsmæssige udstrækning, som efter en konkret vurdering er nødvendigt for at beskytte mod eller hindre udbredelse af alment farlige sygdomme.

De regler, som Naalakkersuisut bemyndiges til at fastsætte, kan omfatte såvel indendørs som udendørs arrangementer og forsamlinger og herunder såvel offentlige som private.

§ 6, stk. 2, bemyndiger Naalakkersuisut til at fastsætte regler, som giver adgang til lokaler og andre lokaliteter uden retskendelse, med henblik på kontrol med overholdelsen af forbud mod arrangementer og forsamlinger m.v.

Lovudvalget har noteret sig bemærkningerne fra Grønlands Råd for Menneskerettigheder vedrørende denne bestemmelse. Problemer synes imidlertid nu at være løst, idet det i det senest fremsatte rettelsesblad til lovforslagets bemærkninger er præciseret, at adgangen til lokaler i kontroløjemed ikke omfatter adgang til private hjem.

4. Lovudvalgets indstilling

Et flertal i udvalget bestående af Siumut, Inuit Ataqatigiit og Nunatta Qitornai indstiller forslaget til vedtagelse.

Et mindretal i udvalget bestående af Demokraterne fremsætter ændringsforslag, idet dette mindretal fremsætter følgende mindretalsudtalelse:

”Vores samfund er bygget på gode og sunde retsprincipper. Disse er vigtige at fastholde – også i en krisetid. Personlig frihed og retten til et privatliv er grundlæggende værdier, som vi i Demokraatit vægter meget højt.

Hvis en myndighed ønsker adgang til privat ejendom for at kontrollere sine borgere, så er man nødt til at skaffe en dommerkendelse. Dette er med til at sikre vores frihed og vores værdier. Demokraterne ser ingen grund til at fravige disse principper i forbindelse med denne forordning.

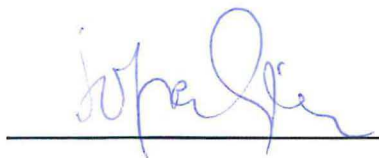
Demokraterne fastholder på denne baggrund, at § 6 stk. 2 fjernes fra forordningen.”

Lovudvalget skal afslutningsvis opfordre Naalakkersuisut til i implementeringen af lovforslaget og i håndteringen af coronakrisen fortsat løbende at inddrage partierne i Inatsisartut, således at de midler, som tages i brug i kampen mod smittespredning, så vidt muligt sikres bred politisk tilslutning.

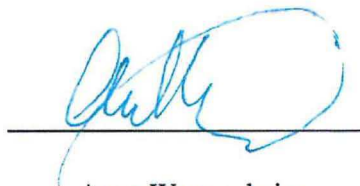
Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

Anders Olsen
Formand
Siumut

Sofia Geisler
Inuit Ataqatigiit

Anna Wangenheim
Demokraterne

Stine Egede
Inuit Ataqatigiit

Aleqa Hammond
Nunatta Qitornai

Ændringsforslag

til

Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx om ændring af landstingsforordning om civile foranstaltninger mod smitsomme sygdomme. (Udvidelse af foranstaltninger til at forebygge og inddæmme smitte samt sikring af kapacitetsmæssige ressourcer m.v.)

Fremsat af et mindretal i Lovudvalget bestående af Demokraterne til andenbehandlingen.

Til § 1

1. I § 1, nr. 2, udgår § 6, stk. 2.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Det følger af lovforslagets affattelse af § 6, stk. 1, at Naalakkersuisut, når det er nødvendigt for at forebygge eller inddæmme udbredelse af en alment farlig sygdom her i landet, kan fastsætte regler om forbud mod forsamlinger og arrangementer m.v. Såvel offentlige som private forsamlinger og arrangementer kan være omfattet.

Det følger af lovforslagets affattelse af § 6, stk. 2, at Naalakkersuisut kan fastsætte regler om, at politi eller andre myndigheder uden retskendelse har adgang til lokaler og andre lokaliteter med henblik på kontrol af overholdelsen af regler fastsat i medfør af stk. 1.

Ændringsforslaget indebærer, at § 6, stk. 2, udgår.

Om baggrunden for ændringsforslagets fremsættelse henvises til den betænkning, som Lovudvalget har afgivet til lovforslagets andenbehandling.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til nr. 1

Ændringsforslaget indebærer, at § 6, stk. 2, udgår.